2. Daň z nájemného: Jelikož u budov nacházejících se v létech osvobození od daní — nehledě k dočasné berní svobodě jich v té době, co jsou budovy ty prázdny — po zákonu nestává povinnosti k zapravování daně činžovní, plyne důsledně z toho, že vlastníci takovýchto budov nemohou býti přidržáni k placení přirážek na účely vyvazení po ten čas, dokud jsou prázdny části budov oněch (rozh. min. fin. ze dne 13. března 1854 č. 50426 č. 21 věst. z r. 1854.).

VII. Právo poplatkové.

Poplatků prosta jsou podání, jež učiněna jsou na základě zákona ze dne 7. září 1848 k vyšetření, vymáhání a dání náhrady škody za vyvazení pozemků, jakož i podání za účelem knihovního zjištění vyvazovacích kapitálů, za účelem výmazu zrušených dávek a vůbec ku spořádání stavu držby. Osvobození toto neodnáší se však k oněm podáním, jež strany u úřadů politických nebo soudních podávají za tím účelem, aby ku platnosti přivedly nebo provedly nároky své na předmět odškodnění (saz. pol. z.). Obmezení toto platí pro ony případnosti, kde předmět odškodnění sám sporným jest, nikoli však na ty případy, kde jedná se o vymáhání onoho odškodnění, o němž se strany před komisí vyvazovací sjednotily. Osvobození naznačené přináleží i soudním podáním a protokolům, jich přílohám a vůbec soudním vyhotovením, jde-li o to, vymoci na zavázaném na základě uzavřené smlouvy vyvazovací a tudíž i na základě zákona ze dne 7. září 1848 jistiny a důchody za vyvazení, kteréžto jest povinen zavázaný oprávněnému přímo zaplatiti (rozh. min. fin. ze dne 3. května 1854, č. 17718.). Od poplatků osvobozeny jsou veškery knihovní zápisy, k nimž podnět dán zrušením svazku poddanského a vyvazením pozemností (p. s. 45 *D* ad *bb*). Listiny, kteréž na základě zákona ze dne 7. září 1848 zřizují mezi sebou zavázaný a oprávněný k účelu zjištění právních poměrů a ohledně odškodnění, jsou podmínečně od poplatků osvobozeny, pokud se jich k nijakému jinému účelu neužije, než jen ku provedení vyvazení a ku zápisu de knih veřejných (p. s. 102 ad *i* popl. z.).

Ku provedení vyvazení pozemků osvobozena byla celou řadou zákonů od poplatků a kolků příslušná podání, protokoly, listiny, soudní vyřízení a vyhotovení a to důsledkem § 71. cís. pat. ze dne 11. dubna 1851 č. 84 ř. z., § 42 cís. pat. ze dne 5. července 1853 č. 130 ř. z., min. nař. ze dne 9. ledna 1857 č. 10 ř. z.; dále pro Čechy zákonem ze dne 23. května 1869 č. 79 ř. z.; pro Moravu a Slezsko zák. ze dne 23. května č 80 ř. z., pro Moravu za účelem provedení výkupu nezměnitelných naturálních dávek ve prospěch kostelů, far a škol a t. d. zákonem ze dne 20. března 1874 č. 23 ř. z.; pro Halič zák. ze dne 17. dubna 1871 č. 28 ř. z. a zák. ze dne 3. května 1874 č. 35 ř. z.; pro Horní Rakousy zák. ze dne 11. března 1875 č. 25 ř. z.; pro Krk a illyrský seminař v Zadru za účelem provedení výkupu dávek odváděných biskupskému stolci zák. ze dne 11. března 1875 č. 26 ř. z., pro Dolní Rakousy zák. ze dne 29. března 1875 č. 51 ř. z.

**Vyvlastnění** viz Expropriace.

**Vyznání náboženská** viz Náboženství.

## Vyzvědačství.

I. Pojem.

Vyzvědačství jest vypátrání poměrů, úmyslů, rozhodnutí určitého státu neb opatření odnášejících se k válečné moci jistého státu, kteráž

povahou věci v tajnosti chována jsou, v tom úmyslu, aby sdělena byla s některým cizím státem nebo v čas války s nepřítelem. Činí se rozdíl mezi vyzvědačstvím politickým a vojenským. Politické vyzvědačství možné jest jak v čas míru tak i v době války a zamýšlí se jím vyšetřiti vnitřní poměry cizího státu, opatření a rozhodnutí správních orgánů vládních v zájmu jiné moci a učiniti jí o tom sdělení. Vyzvědačství vojenské týká se však výhradně jen tajených záležitostí a opatření, která odnášejí se k válečným poměrům a k vojenským opatřením a operacím nějakého státu. Co do skutkového podkladu vyzvědačství jest nerozhodným moment, zda pachatel jednal v úmyslu ziskuchtivém či v nějakém jiném úmyslu.

II. Obecný trestní zákon.

Dle obec. zákona trestního spáchán jest vyzvědačstvím nebo slíděním:

1. zločin velezrády, namířeno-li slídění k odtržení některé části od jednotného státního svazku neb objemu zemí císařství rakouského, nebo k způsobení nebo zveličení nějakého nebezpečí pro stát zevně, nebo ku vzpouře nebo k válce občanské uvnitř státu (§ 58 *c* zák. trest ; srv. čl. »Velezráda«).

2. Slídění nebo vyzvědačství spácháno jest jakožto zločin zvláštní ve smyslu § 67 tr. z. v těchto případech:

*a)* v případu války, aby se vypátraly poměry a předměty, kteréž vztahují se k vojenskému obhájení státu nebo k operacím armády, v tom úmyslu, aby se o tom daly nepříteli jakýmkoli způsobem zprávy; rovněž i ten, kdo stejným způsobem pouští se do jinakého vyrozumívání s nepřítelem a do jinakých podniků v tom úmyslu, aby rakousko-uherské armádě nebo vojsku s ní spojenému zjednal nějakou újmu a nepříteli nějaký prospěch (§ 67 odst. 2 tr. z.);

*b)* v míru dopouští se zločinu slídění ten, kdo vypátrá taková opatření nebo takové předměty, kteréž vztahují se k válečné moci státu nebo k vojenské obraně jeho, a kteréž státem veřejně provedeny nebyly nebo za veřejné pokládány nejsou, v tom úmyslu, aby některému cizímu státu o tom podal zprávu.

3. Spoluviny ve zločinu tomto dopouští se:

*a)* opomenutým zabráněním ten, kdo mohl zameziti zločinu lehce a neuváděje sebe, své rodiny ani těch v nebezpečí, kdož jsou v zákonné ochraně jeho (§ 212 a 213 tr. z.);

*b)* ukrýváním t. j. zatajením oznámení vedoucích k odhalení zločinu nebo pachatele ve smyslu § 214 tr. z. nebo ukrýváním zločince, podporováním schůzek takovýchto zločinců nebo jinakým přechováváním jich (§§ 214 a 215 tr. z.).

4. Přečinu se dopouští, kdo uveřejňuje v tiskopisech sdělení o plánu a směru vojenských operací císařského vojska nebo císařského loďstva, o pohybu, síle a rozestavení trup a lodí, o stavu opevňovacích prací, konečně o uschování aneb o dopravě potřeb válečných, jestliže z povahy onoho sdělení nebo za daných okolností dalo se poznati, že by tím ohroženy býti mohly zájmy státu, nebo byl-li vydán zvláštní zákaz nečiniti takovýchto sdělení, ač-li v tom neshledá se nějaký čin přísněji trestaný (čl. IX. zák. ze dne 17. prosince 1862 č. 8 ř. z. pro rok 1863).

5. Tresty:

*a)* Zločin slídění kvalifikující se jakožto zločin velezrády trestá se těžkým žalářem od 10 do 20 let, po případě žalářem doživotním (§ 59 tr. z.).

Vyšetřování zločinu slídění ve smyslu § 67 tr. z. přísluší co do osob podléhajících právomoci civilní soudům civilním; trest jest těžký žalář od 1 do 5 let. Byla-li prohlášena nebo vypukla-li válka, podléhají i civilní osoby pro zločin tento právomoci vojenské (§ 7 zák. ze dne 20. května 1869 č. 78 ř. z.).

*b)* Pro přečin označený citovaným nařízením (čl. IX. zák. ze dne 17. prosince 1862 č. 8 ř. z. z r. 1863) tresce se vinník peněžitou pokutou od 50 do 500 zl., v čas vypuknuvší války však nebo v době přímo hrozící války nastupuje za trest vězení od 14 dnů do 3 měsíců.

III. Vojenský trestní zákon.

Dle vojenského zákonníka trestního (§§ 321—331) tvoří zločin slídění zločin proti válečné moci státu a spáchán jest:

1. za války nebo v době vojenského zbrojení tím, že vypátrá někdo sílu nebo stav válečné moci na suchu nebo na moři (na vodě), její zařízení nebo plány, její postavení nebo pohyby, stav jejího opevnění nebo polního tábora, zásoby nebo skladiště, vůbec takové poměry nebo předměty, kteréž vztahují se k vojenskému obhajování státu nebo k podnikům (operacím) armády nebo válečného námořnictva, a to v tom úmyslu, aby se o tom jakýmkoli způsobem dostalo zprávy nepříteli nebo oné moci, s níž válka vypuknouti hrozí.

2. V míru dopouští se zločinu vyzvědačství ten, kdo vypátrá taková zařízení nebo takové předměty, jež vztahují se k válečné moci státu a správou státní veřejně konány nebyly ani se správou státní za veřejné nepokládají, v tom úmyslu, aby dostalo se o tom zpráv některému cizímu státu nebo náčelníkům (vojevůdcům) jeho (§ 324 voj. z. tr.).

3. Spoluvina: Spoluviny ve zločinu vyzvědačství dopouští se:

*a)* kdo za války nebo v době zbrojení úmyslně radou nebo skutkem pomáhá slídiči při vypátrání, při vyrozumění nepřítele, cizí moci neb náčelníků (§ 322 odst. 2 voj. z. tr.);

*b)* kdo v některou jinou dobu stejným způsobem nápomocen jest k tomu, by vypátraly se ony věci nebo aby se vypátrané sdělilo s cizím státem nebo náčelníky jeho (§ 325 odst. 2 voj. z. tr.);

*c)* spoluvina v zločinu vyzvědačství spáchána jest poskytováním výhod vyzvědači v době války nebo v čas vojenského zbrojení, t. j. úmyslným opomenutím překaziti výzvědy, nebo úmyslným opomenutím oznámení (neboli úmyslným neoznámením § 323 voj. z. tr.).

4. Tresty:

*a)* Za války potrestati sluší zločin vyzvědačství smrtí provazem a jestliže zločinec dopaden byl při činu nebo v čas války, nakládá se s ním podle práva stanného (§ 322 voj. z. tr.). Tentýž trest postihuje hlavní vinníky a spoluvinníky, kteří dopustí se zločinu tohoto dle § 321 voj. z. tr.; nemají-li však povědomosti o tom, že se činí přípravy k válce, nastupuje za trest těžký žalář od 1 do 5 let, po případě do 10 let.

*b)* Spoluvinníci ve smyslu § 323, spáchavší spoluvinu poskytnutím výhod v čas války, trestají se těžkým žalářem od 5 do 10 let.

*c)* Na zločin slídění v čas míru uložen jest trest těžkého žaláře od 1 do 5, po případě do 10 let, na spoluvinu od 1 do 3, eventuelně do 5 let.

5. Delikty se slíděním příbuzné jsou dle § 327 voj. z. tr., jenž nese nadpis »Jiné činy proti válečné moci státní«, tyto: Kdo v dobách válečných nebo v čase, kdy mu známo jest, že jsou vojenská opatření nebo

zbrojení v proudu, ve srozumění s určitým nepřítelem, nebo bez takovéhoto srozumění kdo dopustí se jakéhokoli jednání neb opomenutí proto, aby takovýmto dorozuměním, jednáním neb opomenutím zjednána byla rakousko-uherské moci válečné nebo válečnému vojsku s ní spojenému nějaká újma nebo nepříteli nějaká výhoda. Takováto jednání jsou: rozvrácení železnic, telegrafů, založením ohně na předmětech vojenských a pod. Trestem jest smrt provazem, po případě těžký žalář od 10 do 20 let (§§ 328 a 329 voj. z. tr.). Spoluviny ve zločinu tomto se dopouští ten, kdo jemu jakýmkoli způsobem nadržuje (úmyslným nezabráněním zločinného podniku, opomenutým oznámením). Trest: těžký žalář od 5 do 10, eventuelně do 20 let (§ 330 voj. z. tr.).

6. Prominutí trestu: Prominutí trestu při zločinu tomto má místo, jestliže některý spoluvinník lítostí pohnut jsa buďto sám zločinu zabrání, neb udá věc úřadu v době, kdy úřadu o tom ještě ničeho známo nebylo, a škoda může odvrácena býti (§ 331 voj. z. tr.).

7. Odměny na udání vyzvědačů: Kdo udá vyzvědače vrchnosti, nebo zmocněním se a zadržením zločince nebo jiným způsobem činu zamezí, dostává odměnu 200 zl., jakmile vojenským soudním úřadem (soudem) konstatována byla pravda udání neb zamezení onoho (nař. min. války ze dne 25. července 1866 ad C. K. č. 4297).

**Výživa** viz Alimentace.

## Vzdání se.

I. Pojem.

Vzdání se jest dobrovolné zřeknutí se práva nabytého neb očekávaného. Vzdání se může býti bezpodmínečné nebo podmínečné dle toho, zdali bylo učiněno beze vší výhrady nebo pod výminkou, že nastane nebo nenastane určitá okolnost. Vzdání se může míti ten účinek, že dotyčné právo prostě pomíjí, nebo může se státi ve prospěch osoby třetí, tak že právo se všemi právními účinky svými přechází pak na tuto třetí osobu. Starší theorie definovala vzdání se jako projev vůle oprávněného, jímž se tento práva svého vzdává (srv. Seuffert. Pandecten I sv. § 90). Avšak projev vůle nestačí v četných případech k tomu, aby bylo lze mluviti o právoplatném vzdání se, tak na př. ke vzdání se práva vlastnického žádá se též vzdání se držby, ke vzdání se ve veřejných knihách zapsaných výmaz jejich, poněvadž, pokud dotyčné právo v knihách vězí, má se za to, že právně trvá (§ 469 o. o. z.).

Ke vzdání se pohledávky nestačí projev vůle sám o sobě, nýbrž jest z pravidla zapotřebí přijetí jeho a souhlasu zavázaného; podobně tomu jest i při vzdání se dědictví.

II. Vzdání se může se vyskytovati ve formách různých. Jest darováním, jestliže vzdávající se navzájem žádné náhrady nedostane. Velice zhusta bývá též podstatnou částí vyrovnání, poněvadž při něm z pravidla jedna nebo druhá strana určitých práv úplně nebo z části se zříká. Vzdání se může býti projeveno i ve formě posledního pořízení, ve formě odkazu prominutím dluhu.

III. Velice důležita jest otázka, zdali všeobecné vzdání se jest přípustno a platno. Rakouské právo vylučuje především všeobecné vzdání se námitek proti platnosti smlouvy (§ 937 o. o. z.); ovšem jest možno zříci se všech pohledávek, jež někomu proti spolukontrahentu příslušejí.